

Президенту України

Шановний Володимире Олександровичу!

Громадські організації, що опікуються питаннями захисту прав осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні, висловлюють Вам свою повагу та звертаються з вимогою недопущення звуження сфери дії Національної стратегії в сфері прав людини.

Прийнята Указом Президента України у 2015 році, Національна стратегія в сфері прав людини потребувала оновлення. Влітку 2020 року Міністерство юстиції України розпочало роботу над розробкою змін до Стратегії і формуванням відповідного Плану заходів на її реалізацію. До роботи були залучені представники громадських правозахисних організацій, міжнародні партнери.

Протягом жовтня Директорат стратегічного планування та євроінтеграції Міністерства юстиції України провів серію засідань тематичних груп щодо розробки Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки.

Коаліцією громадських організацій, що опікуються питаннями захисту прав осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні, були надані пропозиції до Плану дій, які включають близько 90 заходів у сферах забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, захисту прав мешканців окупованих територій, жителів населених пунктів, що розташовані у безпосередній близькості до лінії розмежування у Донецькій та Луганській областях; звільнення осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, забезпечення прав осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та членів їхніх сімей; подолання негативних наслідків збройного конфлікту, спричиненого збройною агресією Російської Федерації.

Пропозиції, які були направлені експертами, що працюють в сфері подолання негативних наслідків збройного конфлікту, були враховані частково. Зокрема, Міністерство юстиції пропонує об'єднати питання захисту внутрішньо переміщених осіб, жителів тимчасово окупованих територій і жителів так званої "сірої зони" в одну сферу - забезпечення та захист прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації в Україні. При цьому категорії осіб, зниклих безвісти під час конфлікту, чи тих, хто був позбавлений особистої свободи внаслідок збройного конфлікту, за логікою Міністерства юстиції, не є постраждалими особами.

Втім, хоча текст проекту змін до Національної стратегії в сфері прав людини включає деякі пропозиції, надані громадськими організаціями, то проект Плану заходів на виконання Національної Стратегії, ці пропозиції ігнорує.

Зважаючи на те, що не всі заплановані до 2020 року заходи було реалізовано, громадськими організаціями було запропоновано актуалізувати окремі заходи та додати нові, які б спростили доступ до отримання освітніх, адміністративних послуг, пенсійних та соціальних виплат, активізували процес розмінування земель, запровадили механізм оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб та процес постійного фінансування житлових програм, тощо.

На жаль, замість напрацювання якісних та результативних заходів, Міністерство юстиції обрало своєю тактикою зосередитися на тих пунктах, які є простішими для виконання та менш конфліктними для погодження з іншими міністерствами. Зокрема, більшість запропонованих міністерством заходів стосуються розробки та подання на розгляд проєктів нормативно-правових актів, хоча лише написання нормативних актів не впливає на ситуацію із дотриманням прав людини в Україні.

Такий план, навіть у разі його повного виконання, не призведе до досягнення цілей, визначених Стратегією, яка є вектором руху України в бік демократичної правової країни. Натомість проєкт оновленого Плану дій, який зосереджується на нормативній діяльності, перетворює документ в формальний та технічний, орієнтований виключно на кількісні показники і не запроваджує системних змін.

Ми ще раз звертаємо увагу на те, що прийняття окремих нормативно-правових актів не забезпечує реалізацію прав і свобод людини у повній мірі та більше - рішення про їх прийняття є повноваженням Парламенту. Національна стратегія є загальнодержавним документом, який показує наміри та конкретні дії органів державної влади у окремих напрямках діяльності.

Ми, організації, що опікуються питаннями захисту прав осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні, закликаємо врахувати надані пропозиції та розробити зміни до Національної стратегії в сфері прав людини і Плану дій з її реалізації, з урахуванням реальних потреб усіх категорій осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Ми наголошуємо на тому, що при підготовці пропозиції до Плану дій ми спиралися на наш досвід у сфері захисту зазначених вище осіб і вказували на конкретні їх потреби, тому запропонована Міністерством юстиції широка рамка дії Національної стратегії не враховує особливості захисту вказаної категорій громадян.

Додаток - пропозиції щодо змін до Національної стратегії з прав людини

Громадська організація “Громадський холдинг “ГРУПА ВПЛИВУ”

Громадська організація “КРИМСОС”

Центр прав людини ZMINA

Благодійний фонд “Право на захист”

Благодійний фонд “Стабілізуєш Суппорт Сервісез”

ГО “Донбас СОС”

Благодійний фонд “Восток SOS”

Громадська організація “Кримська правозахисна група”